

מבט לאיראן

13 - 27 בינואר, 2019

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

- ◀ **באיראן לא הגיבו רשמית על תקיפת צה"ל בסוריה ב-21 בינואר 2019, שכללה מטרת של כוח קדס.** התקיפה באה בתגובה לירי טיל קרקע-קרקע על-ידי איראן מאזור דמשק לשטח ישראל ב-20 בינואר 2019. גם התקשורת האיראנית הסתפקה בדיווחים קצרים ואינפורמטיביים בלבד והדגישה בעיקר את תגובת מערך הנ"מ הסורי לפעולה הישראלית. באיראן גם לא אישרו את דיווח מרכז המידע לזכויות אדם בסוריה לפיו 12 אנשי משמרות המהפכה נהרגו בתקיפה הישראלית. **העדר התגובה האיראנית הרשמית והפרופיל התקשורתי הנמוך לאחר התקיפה משקפים, להערכתנו, את רצונה של איראן לשמר בידיה "מרחב הכחשה",** שיאפשר לה לבחון את תגובתה מבלי להסתכן בהסלמה נוספת מול ישראל. כמו כן מעדיפה איראן לשמור על עמימות בנוגע למעורבותה בפעילות ישירה נגד ישראל כדי שלא לספק הצדקה נוספת לפעולה ישראלית או ללחץ רוסי כנגדה.
- ◀ **טרם העימות האחרון בין איראן וישראל שבו בכירים איראנים והדגישו,** כי איראן תמשיך לקיים את נוכחותה הצבאית בסוריה. מפקד משמרות המהפכה, מחמד-עלי ג'עפרי, הצהיר, כי החזקת "היועצים הצבאיים" האיראנים ואמצעי הלחימה בסוריה דרושה כדי לאמן ולחזק את "ההתנגדות האסלאמית" במדינה. יועצו הבכיר של מנהיג איראן, חסן פירוזאבאדי, אמר, כי נוכחות איראן בסוריה תימשך כל עוד נמשכת נוכחות הטרוריסטים במדינה וסוריה נזקקת לסיוע האיראני.
- ◀ **בד בבד ממשיכה איראן בביסוס השפעתה הכלכלית בסוריה.** משלחת בראשות ראש ועדת המג'לס לביטחון לאומי ולמדיניות חוץ ביקרה בדמשק ודנה עם בכירי המשטר הסורי בקידום שיתוף הפעולה הכלכלי בין שתי המדינות ובהשתתפות חברות איראניות בפרויקטים לשיקום סוריה. החברה הסורית-איראנית המשותפת לייצור רכב, סיאמקו, הודיעה, כי בקרוב תחדש את פעילותה, שהופסקה לאחר פרוץ מלחמת האזרחים בסוריה.
- ◀ **במוקד פעילות איראן בעיראק עמד ביקורו של שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זריף, במחצית ינואר 2019 בעיראק.** במהלך הביקור נפגש זריף עם בכירי הממשל העיראקי, עם ראשי החבל הכורדי בצפון עיראק ועם בכירים במיליציות השיעיות העיראקיות. ביקור זריף בעיראק התקיים ימים ספורים לאחר ביקור מזכיר המדינה האמריקאי, מייק פומפאו, בבגדאד והוא משקף מאמצים איראנים לטרפד את מאמצי ארה"ב לתקוע טריז בין טהראן ובגדאד ולבלום את ניסיונות איראן להרחיב את השפעתה בעיראק.

המעורבות האיראנית בסוריה

◀ באיראן לא הגיבו רשמית לתקיפת צה"ל בסוריה ב-21 בינואר 2019 לפנות בוקר, שכללה מטרות של כוח קדס. התקיפה באה בתגובה לירי טיל קרקע-קרקע על-ידי איראן מאזור דמשק לשטח ישראל ב-20 בינואר 2019. בין המטרות שהותקפו, על-פי הודעת דובר צה"ל, היו מחסני נשק ואתרים צבאיים, אחד מהם בשדה התעופה הבינלאומי של דמשק, אתר מודיעין איראני ומחנה אימונים, שהופעל על-ידי איראן. גם התקשורת האיראנית הסתפקה בדיווחים קצרים ואינפורמטיביים בלבד והדגישה בעיקר את תגובת מערך הנ"מ הסורי לפעולה הישראלית. באיראן גם לא אישרו את דיווח מרכז המידע לזכויות אדם בסוריה לפיו 12 אנשי משמרות המהפכה נהרגו בתקיפה הישראלית. הכתב הצבאי של סוכנות הידיעות תסנים המזוהה עם משמרות המהפכה ציץ בחשבון הטוויטר שלו (22 בינואר 2019), כי בפעולה הישראלית לא נהרג אף אחד מבין "היועצים האיראנים" בסוריה ואף לא נפגעו עמדות איראניות. הוא כינה את הדיווחים על פגיעות בקרב האיראנים "מערכה פסיכולוגית של האויב הציוני".

◀ זמן קצר לאחר התקיפה הישראלית התפרסם באתר חדשות איראני ריאיון עם מפקד חיל האוויר האיראני, אמיר נצירזאדה (Amir Nasirzadeh), שהצהיר, כי הדור הצעיר הנוכחי והעתיד באיראן ממתין בקוצר רוח ומוכן בכל נפשו להיאבק ב"משטר הציוני" ולמחות אותו מעל פני האדמה (YJC.IR, 21 בינואר 2019). בריאיון, שעסק ברובו במוכנות חיל האוויר האיראני לאתגרים הניצבים בפניו, לא התייחס נצירזאדה ספציפית לפעילות צה"ל בסוריה ואף לא ברור האם דבריו נאמרו בעקבות התקיפה או קודם לכן.

◀ מאמר פרשנות, שהתפרסם באתר תאבנאכ (21 ינואר 2019) בעקבות התקיפה הישראלית, הזהיר מפני התפתחות עימות מסוכן בין איראן וישראל בסוריה. במאמר נכתב, כי כללי המשחק הבלתי-כתובים, שהתקיימו בעבר בין איראן וישראל בסוריה, שונו לאחרונה על-ידי ישראל. בעבר נמנעה ישראל מקבלת אחריות על פגיעה ביעדים איראנים והזהירה את איראן מראש לפני תקיפותיה בסוריה כדי למנוע אבידות בנפש ותגובה איראנית אפשרית. האתר הזהיר, כי שינוי כללי המשחק עלול להוביל לתגובה איראנית חריפה ולהחרפת המתיחות בין שתי המדינות.

◀ מפקד משמרות המהפכה, מחמד-עלי ג'עפרי (Mohammad Ali Jafari), הכריז, כי איראן תמשיך להחזיק יועצים צבאיים ואמצעי לחימה בסוריה. ג'עפרי כינה את איומי ראש הממשלה בנימין נתניהו להמשיך ולפעול נגד ההתבססות הצבאית האיראנית בסוריה "מגוחכים" ואמר, כי איראן תמשיך לשמר את נוכחות יועציה הצבאיים בסוריה וכן את הציוד ואמצעי הלחימה, שנועדו לאמן ולחזק את "ההתנגדות האסלאמית" בסוריה. הוא הזהיר את ישראל "שלא לשחק בזנבו של האריה" והצהיר, כי עליה לחשוש מהיום בו הטילים המדויקים שבידי איראן ייפלו על ראשה וינקמו בה על דם המוסלמים, שנשפך על-ידה. ג'עפרי התייחס להצהרת דובר משרד החוץ האיראני כי לאיראן אין כוחות צבאיים בסוריה ואמר, כי כוונתו היתה לכך שלאיראן אין יחידות צבאיות בסוריה. הוא ציין, כי ישראל מודעת היטב, שהיחידות הצבאיות האיראניות כה חזקות ומרשימות, שאם אפילו אחת מהן תגיע לסוריה, היא תיאלץ להיכנע (פארס, 16 בינואר 2019).

◀ יועצו הבכיר של מנהיג איראן וראש המטה של הכוחות המזוינים האיראנים לשעבר, חסן פירוזאבאדי (Hasan Firouzabadi), אמר, כי נוכחות היועצים האיראנים בסוריה תימשך כל עוד נמשכת נוכחות הטרוריסטים במדינה וסוריה נזקקת לסיוע מצד איראן. הוא הדגיש, כי סוריה היא שביקשה מאיראן לשלוח אליה את יועציה הצבאיים על מנת להילחם בטרוריסטים (אירנ"א, 14 בינואר 2019).

חסן פירוזאבאדי (אירנ"א, 14 בינואר 2019)

◀ החברה הסורית-איראנית המשותפת לייצור רכב, סיאמקו, צפויה לחדש בקרוב את פעילותה. החברה הפסיקה את פעילות הייצור שלה לפני כשמונה שנים לאחר פרוץ מלחמת האזרחים בסוריה. החברה החלה בפעילותה בשנת 2007 בשיתוף פעולה עם חברת הרכב האיראנית איראן ח'ודרו (Iran Khodro). היא מייצרת כלי רכב בסוריה תחת השם "שאם" וכן שני כלי רכב בשיתוף פעולה עם מפעל סיני. בכיר בחברה מסר, כי החברה מתכוונת להשיק קו ייצור גם עבור משאיות וכלי רכב ציבוריים (פארס, 13 בינואר 2019).

החברה הסורית-איראנית המשותפת סיאמקו (אירנ"א, 12 בינואר 2019)

◀ משלחת בראשות יו"ר ועדת המג'לס למדיניות חוץ ולביטחון לאומי ביקרה במחצית ינואר בסוריה. יו"ר הועדה, חשמתאללה פלאחתפישה (Heshmatollah Falahatpisheh), אמר בפגישתו עם יו"ר הועדה

לביטחון לאומי בפרלמנט הסורי, פיצל אלח'ורי, כי איראן מוכנה להעביר לסוריה טכנולוגיות חדישות, שיסייעו בשיקומה. הוא ציין, כי ביקור המשלחת האיראנית בדמשק נועד לחזק את הקשרים בין שתי המדינות ולזרז את מימוש ההסכמים שנחתמו ביניהן. הוא הביע תקווה, כי הניצחון שהושג במערכה נגד הטרור יביא לניצחונות גם במישור הכלכלי.

◀ במהלך ביקור המשלחת בדמשק נפגש יו"ר הוועדה עם נשיא סוריה בשאר אסד ודן עימו בהרחבת הקשרים בין שתי המדינות. הנשיא אסד אמר, כי היחסים בין איראן וסוריה מבוססים על עקרונות, על מוסר ועל כבוד לרצונם של העמים להכריע את גורלם ולבנות את עתידם ללא התערבות זרה, וגישה זו היא שתרמה לעצמאות שתי המדינות (מהר; פארס, 14 בינואר 2019).

פגישת יו"ר ועדת המג'לס למדיניות חוץ ולביטחון לאומי עם נשיא סוריה (פארס, 14 בינואר 2019)

◀ במהלך ביקורה בסוריה נפגשה המשלחת גם עם ראש ממשלת סוריה, עמאד ח'מיס, שקרא לחברות איראניות להשתתף בפרויקטים לשיקום סוריה. בפגישה הדגישו שני הצדדים את הצורך לקיים פגישות רבות יותר בין נציגי המגזרים הציבורי והפרטי של שתי המדינות על מנת לקדם הזדמנויות להשקעה הדדית. יו"ר הוועדה פלאחתפישה אמר בפגישה, כי איראן תמשיך לשפר את שיתוף הפעולה הכלכלי עם סוריה (אירנ"א, 15 בינואר 2019).

◀ סגן נשיא איראן, אסחאק ג'האנג'ירי (Eshaq Jahangiri), נפגש ב-23 בינואר 2019 עם שגריר סוריה בטהראן, עדנאן מחמוד, ואמר לו, כי איראן תעמוד לצד סוריה ותתמוך בה גם בתקופת שיקומה. הוא התייחס לביקורו הצפוי בדמשק ואמר, כי לביקור עשויה להיות השפעה חיובית על קידום היחסים המדיניים והכלכליים בין שתי המדינות. השגריר הסורי אמר, כי סוריה מעוניינת בהשתתפות ממשלת איראן והמגזר הפרטי האיראני בשיקומה הכלכלי (מהר, 23 בינואר 2019).

**פגישת סגן נשיא איראן ושגריר סוריה באיראן
(מהר, 23 בינואר 2019)**

המעורבות האיראנית בעיראק

◀ שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זריף (Mohammad Javad Zarif), הגיע ב-13 בינואר 2019 לביקור בעיראק בראש משלחת מדינית וכלכלית. במהלך ביקורו נפגש זריף עם ראש ממשלת עיראק, עאדל עבד אלמהדי; נשיא עיראק, ברהם צאלח; שר החוץ, מחמד עלי אלחכים; ויו"ר הפרלמנט, מחמד אלחלבוסי. כמו כן ביקר זריף במקומות הקדושים לשיעה בנג'ף ובכרבלאא' ונפגש עם ראשי החבל הכורדי בצפון עיראק.

◀ במסיבת עיתונאים עם עמיתו העיראקי הדגיש זריף, כי היחסים בין שתי המדינות יציבים וכי אף אחד אינו רשאי להתערב בהם. הוא ציין, כי עמדות שתי המדינות בסוגיות אזוריות וביטטרליות קרובות מאוד וכי ביקורו נועד לחזק את הקשרים בין המדינות בתחומים שונים, ובהם התחום המדיני, המסחר, התיירות והתחבורה (פארס, 13 בינואר).

שרי החוץ של איראן ועיראק (אירנ"א, 13 בינואר 2019)

◀ במהלך ביקורו בעיראק נפגש זריף גם עם אכרם אלכעבי, מזכ"ל המליציה השיעית העיראקית הפרו-איראנית "תנועת האצילים" (אלנג'באא'), ודן עמו בהתפתחויות בעיראק ובאזור. אלכעבי אמר, כי תנועתו מוכנה לשיתוף פעולה כלכלי עם איראן (פארס, 14 בינואר 2019).

◀ איראן פתחה מרכז ירידים קבוע בבגדאד. בטקס פתיחת המרכז השתתפו סגן שגריר איראן בעיראק, מוסא עליזאדה טבאטבאא'י (Mousa Alizadeh Tabatabaei), סגן שר המסחר העיראקי, וליד חביב אלמוסוי (Walid Habib al-Mousawi), ואנשי עסקים משתי המדינות. זהו מרכז הירידים הקבוע הראשון, שאיראן מקימה מחוץ לגבולותיה, והוא יציג תערוכות של מוצרים איראנים שונים מדי שבוע במטרה לקדם שיתוף פעולה מסחרי בין שתי המדינות ולסייע בייצוא ובשיווק של תוצרת איראנית בעיראק (אירנ"א, 21 בינואר 2019).

מרכז הירידים האיראני בבגדאד (אירנ"א, 21 בינואר 2019)

המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

◀ בטהראן התכנסה בראשית השבוע שעבר ועידה בינלאומית לתמיכה בעזה תחת הכותרת "עזה, סמל ההתנגדות". סגן נשיא איראן וראש הארגון לאנרגיה אטומית, עלי-אכבר צאלחי (Ali-Akbar Salehi), אמר בנאומו בוועידה, כי "המשטר הציוני" נוקט מדיניות אכזרית ומדכאת ואין כל דרך אחרת אלא להרוס אותו. הוא ציין, כי אין ספק בניצחון "ההתנגדות" מול ישראל (תסנים, 21 בינואר 2019).

ועידת "עזה, סמל ההתנגדות" בטהראן (מהר, 20 בינואר 2019)